

МИКОЛА МУЗІЛЬ.

**В І Л Ь Н А
ДОЛИНА.**

(ШІРЕНЕЙСЬКА РЕПУБЛИКА.)

**І
ЯКІ Э НАУКИ
НА СЬВІТІ.**

„ПРОСЬВІТА“
207 YORK ST. TORONTO ONT.

МИКОЛА МУЗІЛЬ.

.....

В І Л Ь Н А

ДОЛИНА.

(ПІРЕНЕЙСЬКА РЕПУБЛИКА.)

І

ЯКІ Э НАУКИ

НА СЬВІТІ.

„ПРОСЬВІТА“

207 YORK ST. TORONTO ONT,

ЗБІРКА

ІВАНА ЛУЧКОВА

Давно се діяло ся— на роз-
світї **VIII.** столітя. Войовниче плємя Мав-
рів підбило у кровавих битвах цілу
Еспанію. Лише жмінка катальонских
вигнаньців, що схоронили ся в дріму-
чих лісах високих східних Піринеїв,
не хотіла признати панованя невірних.
Славний вожд сього малого племеня
Марк Альмогабр зорганізував між сво-
їми земляками партизанські чети „Гве-
рільясів“, які непокоїли вічно своїми
успішними нападами мавританських
завойовників. Ціла Каталонія дивува-
ла ся хоробрости отсих верховиньців
потомків Баксів а деякий час вони ві-
догравали в визвольнім русї релю За-
порожської Січи на нашій Україні або
Чорногори у південній Славянщині. От
сі верховиньці творили громаду пасту-
хів, що займаючи ся супокійно годів-

лею худоби та ловами звірів, зуміла
рівночасно оборонити мечем свою неза-
висимість та вільність перед Маврами
а потім перед еспанськими королями.
Коли Людвик Побожний, син Кароля
Великого ведучи легіони франків зай-
шов в гірську долину західних Піре-
ней, та відпер Маврів в цілім ряді
битв за ріку Ебро, дав йому Марк
Альмогабр зі своїми дружинниками ак-
тивну поміч.— Так розповідає народ-
ний переказ.

Після сього переказу подару-
вав син великого завойовника народів
Людвик Побожний сьому племені хар-
тію свободи на вічні часи і велів наз-
вати долину, в якій відніс побіду біб-
лійним іменем „Ендор“, а на знак сво-
єї славної побіди прибав на високій
скелі Боет величезний желізний пер-
стень, якого сліди мали удержати ся
до пінішних днів.

Ось така то історія повстання
маленької піренейської республіки, що
пізнійше стала звісною під іменем Ан-

дори. В часах кровавих воєн та меж
усобиць, що знищили сусідні держави
оставала ся гірська республіка ізольо-
ваною та неутральною. Великі граф-
ства Фуа і Ургельське опікували ся нею
а протекторат сей перебрали по тім
Франція та Еспанія. Під їх протекто-
ратом живе маленька республіка Ан-
дора мирним трудовим житєм уже два-
нацять століть, та чудує дослідників-
етнографів своїм питомим консерватиз-
мом. Мініатура мов гніздо ластівки
приліпила ся до ґранітних скель і не
наче по приказу долі заховує ще і до-
сі таємниці давної минувшини. Андо-
ра—образок сього ладу, який існував
в давних часах і відзначав ся вільни-
ми громадами, що володіли спільно до-
околичними лісами, полями та гірски-
ми багатствами, та виражав ся нату-
ральним господарством, природним
правом, патріярхальною властю, а та-
кож простими відносинами горожан,
які зорганізували ся в боротьбі за іст-
нуванє у вільній асоціації, основані

на принципах солідарности і взаїмної помочи. В Андорі заховала ся і досі демократичність та рівність. Всі горожанн вільні та однаково шанують оден другого. Там не має місьця ні гієрархії ні пошанованя вищої ранги. Терміновий президент або консуль*) републіки може стати завтра простим хліборобом або і погоничем мулів. Крім поділенем на шість парусів**) ірравить „Рада Долини вибирає мешканцями на народнім вічу. Складаєть ся вона з 12 генеральних радних і 12 старших і молодших консулів та синдика-президента. Це є правительство Андорн. Починаючи від синдика, акінчаючи на маленькім уряднику, сповнюють всі безплатно свої горожанські обовязки перед малечькою вітчиною.

Андоряни живуть в многім лучше ніж їх французські та еспанські сусїдп—селяни. мимомього, що їх край

*) В значїню римського консуля.

**) Повїтів, 80—100 км.

знаходиться в неприступних горах, де зимує більше ніж пів року остра зима. (Республіка лежить біля 2000 метрів над поверхнею моря. До цього стану причиняються дві обставини. Брак податків імілітаризму та державний соціалізм. В Андорі контролює правительство крамниці, коріми, склепи з мясом, ресторани, антики, а навіть медичинську поміч; на все те наложено особчу тарифу. Таким чином не має там місця для гандльованя та спекуляції на шкоду житєвих потреб населеня. Цілий край покритий сітю кооперативних організацій ріжнородних продукційних та консумційних спілок. Принцип республіки: Всі за одного оден за всіх.

Андора має народну міліцію, щоби охоронити територію долин від внішних ворогів. Всі муштини від 16. року життя узброюють ся своїм коштом і творять певну оборонну силу вітчизни. Міліціонери визначали ся при кінці XVIII. та в середині XIX. ст., від-

бивши своїм оружєм нанад еспанських військ. Їх хоробрість признав навіть великий вожд Наполєон Бонапарте, оголошуючи свій протекторат над республікою та посилаючи до неї свого повновласника Віґа. В Андорі не має крайньої нужди—тому й проступків не багато; зона не послугуєть ся „орґанізованою пімстою—називаною спра-видливістю“ і обходять ся без всякої карної системи не знаючи ні катів, ні жандармів. ні тюрем... Правда були часи коли істнувала в Андорі по еспанському звичаю кара смерти для вбійців—ґаратованэ*) при помочи зелізного нашийника. Сяй варварський звичай перейшов в область давної мпнувшини. Старі люди в Андорі памятають ще ті часи. коли там не знайшов ся вже охотник виконування смертної кари. Правительство республіки, не признаючи тюремної кари почало вводити остракізм. Французський нись-

*) *задушенє.*

менник Гі де Монасан розповідає в **Le prisonnier de Monaco** про аналогічний випадок в князівстві Монако: коли убийника своєї жінки засудили спершу на кару смерти, а потім ізза нестачі ката замінили її на досмертну в'язницю, а тому що се коштувало гроші державу, яка не удержує ні тюрем, ні сторожі— рішили його вигнати.

Андора складається з ряду маленьких місточок, що пригадують швайцарські села. Ховаються вони в кінцях у підніжжя високих гір. Північна частина республіки схожа в літі на гарне альпійське пасовисько, тому займаються тутешні мешканці виключно годівлею худоби. Полуднево-західна частина має ніжний клімат та південну флору. Тому займаються її мешканці виключно культурою тютюнових плантацій, оливи та винограду. Тамошні краєвиди незвичайно гарні: долина покрита ярко зеленою рослинністю і перерізана рвучими гірськими потоками; кругом високі вершки з руїнами романських кал

лиць, та старинних замків, а на овиді виринають білосніжні шпилі Кома-Педроза, Естанійо і Казаманія.

Граничне з Катальонією містечко Сен-Жулія-дель Льорія являєть ся центром андорської індустрії і торгівлі. Мешканці продають худобу, шкіру, вуженину, овечій сир і иньші продукти домашнього виробу, одержуючи за те від Катальонців мануфактурні товари: вино збіже, нафту і т. и. Тут розвине не сильно пачкарство. Богато селян живе лише із сього ризиковного ремесла доставляючи в сусідні держави тютюн та сірники, фабриковані в долині. Еспаньські та французькі влади переслідують дуже контрабантистів, але нічо не може відобрати їм охоти до сього небезпечного ремесла. Від XVIII. ст. війшло воно там в жите, ставши традиційним. Всі андорянські верховиньці взагалі є простий, симпатичний народ. Туристів приймають вони радо та гостинно. Останніми роками відвідують Андору чим раз більше Євро-

пейці, головно Англіїці.

Тепер проєктуєть ся переведене через Андору електричної залізниці, уладжене в Ескальдас, де находить ся залізні та сірчані жерела, санаторії, а рівночасно й дому для гри вроді монакійского. Але андорське правительство не дає поки що на се позволення. Боячи ся європейського впливу, воліють Андорці жити скромно серед своїх гір та лісів, не користуючи ся багатом вигодами цивілізованого громадянства, але й не знаючи його негативних сторін.

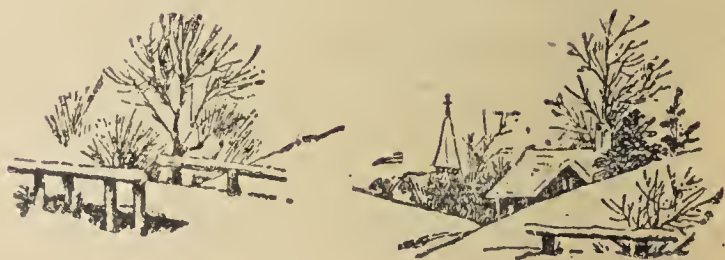
На обичаях, звичаях і традиціях Андорців видко глибокі сліди середних віків, і ніякі нові струї до них не запливають. Все неначе зачароване спить в якімсь таємничім сні серед труда і повної ідилічної гармонії отружающей природи.

Французський етнограф Кастільон говорить „Все лишило ся незмінене в сій долині, бо починаючи від VIII. в. вона допняла вже мети всякого грома-

дяньства: задоволення всіх для всіх“.

Ось така то маленька Андора.

Микола Музіль.

З калъ. У. Н. С. 1914. р.

ЯКІ ТО Э НАУКИ НА СЬВІТІ.

Розум людський стремить без-
впинно до того, щоби пізнати всі тай-
ни окружаючої нас природи, розсліди-
ти по змозі всі надземські сьвіти, всі
надприродні річи: всі прояви людсько-
го духа і взагалі усе те чого чоловік
не знає, а бажає доконче знати, щоби
заспокоїти вроджену собі цікавість. Як
довго існує на землі чоловік, так дов-
го ворущає його мозок найріжнород-
нійші питання, на які він шукає від-
повіді, де тільки може.

Коли чоловік жив ще у дикім
стані, то його сьвітогляд був тоді ду-
же обмежений; його цікавили лише
такі річи, з котрими він безпосередно
стикав ся. Так минали сотні і тисячі
літ, а первістний чоловік журив ся

тільки тим, як прокормити та зодягнути себе і свою родину, як захистити своє примітивне житло перед хижими звірами чи лютими сусідами, як забезпечити своє тіло перед ріжнордними недугами або й смертю. Силою житєвих обставин чоловік мусів нераз передумувати над такими річами. котрі йому були може й нелюбі, але думати було конче треба, бо й жити хотіло ся. От таким то способом приходив чоловік до знаня, що ставало йому на поміч у всіх потребах житя. Думка родила думку, думки переходили в діло, в практику і первістний чоловік-дикун став поволи цивілізувати ся. Те знанє, що він собі придбав протягом свого житя, уділяв умираючи своєму синові чи другови, той знов докладав до сеї спадщини по помершім щораз нові цеголки, набуті власним досьвідом і так протягом довгих віків людське знанє постійно розвивало ся, немічний дух скріплював ся і згодм чоловік почав уже сягати думкою вширшій сьвіт.

поза звичайні потреби буденного життя. Найшли ся люди, котрі те розсипане по світі знанє стали порядкувати укладати в певні системи і от — з'явили ся на світі осібні науки!

Кожному з нас легко догадати ся, що в початках людської цивілізації наук було дуже мало і вони не стояли на тій степені розвою, що в теперішніх часах. Се особливо треба сказати про ті науки, котрі дух людський творив та конбінував не на підставі досвідів практичних, але на підставі різних мірковань теоретичних. З тих то причин деякі старинні науки були дуже дивоглядні та баламутні і вони не принесли людскости великого хісна. Їх заслуга лежить хиба в тім, що новожитним ученим послужили вони за жерело, чи радше за товчок до дальших невсипущих научних дослідів, котрі, кінець кінцем, принесли людству нинішню культуру.

Теперішня культура не прийшла до нас так легко, якби то неод-

ному здавало ся... Вона прийшла по трунах! Тисячі, ба й сотки тисяч людей віддали своє життя чи то при всіляких научних досвідках, та винаходах, чи таки в обороні самої науки. Не місце тут розводити ся над тим, як повстали всякі науки, скільки треба було часу на допровадження тих наук до теперішнього цвітучого стану, скільки віків мордував ся дух людський над їх видосконаленням. Для нас вистає сконстатувати, що на світі є дуже багато різнородних наук, що деякі з них вже зовсім поупадали, що на їх місци вирости нові, які заєдно розвиваються, що дух людський ніколи не спочиває, але творить все нові і нові річи.

Подаючи понизше поазбучний список деяких наук, ми мали на приміті зацікавити наших читачів сими науками. Не в тім річ, щоб кожному з нас мав тих наук учити ся, бо се навіть неможливо зробити одній людині, але пізнати різнородні науки з і-

мені — нікому чейже не пошкодить...
В тій одже надії, що альфаветичний
вказ всїляких наук стане декому в
пригодї, пускаємо позизшу ирацю в
свїт і просимо вибачати, як що може
не до ладу.

При читаню сього спису просимо
по кождім слові, що надруковане на
початку кожної стрічки товстими че-
ренками, додати слово- „наука“ (эсли
його нема написаного), яко ми майже
всюда ізза недостачі місця умисно
пропускаємо.*) Отже треба читати так
агрономія — наука про управу рі-
лі; і т. д. аж до кінця.

А

агрономія — про управу рілі.
аероольогія — про воздух.

(*Деякі слова (їх не багато) не
вимагають по собі бракуючого слова
наука, та сього вже легко догадати
ся із змісту цілого реченя.

Аеронавтика—про воздухоплавство
Аеростатика—про рівновагу воздуха.

Акустика — про голос.

Альгебра — частина математики, що займає ся розв'язуванєм зрівнань; численє буквами.

Алхімія —середновічна наука що мала на цілі перемінити усі тіла в золото.

Анатомія — про будову і складові частини тіла.

Ангіологія — про кровоносні посудини зв'язного тіла.

Антропогенія—про початок чоловіка

Антроплогія — про людей взагалі.

Антропометрія — про поміри на людськім тілі.

Апологетика — наука, що збиває закиди, звернені проти християнської віри.

Арахнологія — про пауки.

Арифметика — про звичайні числа

Археографія—про старинну штуку

Архнологія — про старовину.

Архітектоніка, (архітектура) — про будівництво, штука будованя.

Аскетика — про чесноту.

Астрольогія — про вплив зьвїзд на людську долю.

Астрономія — про зьвізди.

Астрофізика — наука що займає ся описуванєм поодиноких зьвїзд.

Атомістика — наука, що приймає істнуванє атомів.

Б

Бактеріологія — про бактерії.

Балїстика — про те, які дороги відбувають киненї або вистрілені тіла

Бальнеологія — про купелї.

Бальнеотехніка — про закладанє і веденє купелий.

Батометрія — про мірянє глибини

Бібліографія — опис книжок, наука про книжки і їх переховуванє.

Біологія — про розвиток (животин) і житє.

Біохемія — хемія пристосована до житєвих прояв.

Ботаніка — про рослини.

Бухгалтерія — книговодство
наука про веденє рахункових книг.

В

Ветринарія — про недуги і лі-
ченю звірят та худоби, школа вете-
ринарів.

Вульканизм — про повстанє і ді-
ланє вулканів; діяльнісьть усіх лавів

Г

Гагіюлогія — про сьвяті річи і
житєнсьє сьвятих.

Гармоніка — про музичну гармоїю

Гебраїка — наука що займає ся
єврейским народом.

Геліоцентрична система
— наука, що сонце є осередком сьвіта

Гематологія — про кров.

Гемостатика — наука про те,
як здержувати кров.

Геральдика — наука про шляхецкі
відзнаки (герби).

Гігієна — береженє здоровля.

Гігрольоґія — про вохкість
воздуха.

Гідравліка — про рухи течей.

Гідроґрафія — про моря, озера
і ріки.

Гідродинаміка — про руци тис-
ненэ та рівновагу течий.

Гідрольоґія — про води особливо
мінеральні.

Гідромантия — ворожене з во-
ди.

Гідростатика — про рівновагу і
тягар течой.

Гіпнотизм — про гіпнозу; обяви
гіпнози.

Гістольоґія — про ткани і клі-
тинки в тілі.

Гялюргія — хемія скла.

Гомієтика — про складанэ про-
повідей.

Грамматика — про мову.

Г

Геогенія — про повстанэ землі.

Геогнозія — наука про те, що внут-

рі.

Географія — про зверхний вигляд землі; землипись.

Геодезія — мірництво.

Геометрія — про відносини і примети ліній, поверхні об'єму.

Гео статика — про рівновагу сталих тіл.

Геофізика — про сили що діляють у нутрі землі.

Гімнастика — тілесні вправи, руханка.

Глосольогія — про мови.

Д

Деманольогія — про духи і їх зносин з людьми.

Дендрольогія. — про дерева.

Дентистика — про недуги і ліченє зубів.

Дерматольогія — про шкірні недуги.

Десмольогія — про вязи в людскім тілі.

Десмургія — про накладанє перевязок.

Десценденція про походженє, потомства.

Дидактика — спосіб наочуваня, наука про те, як треба учити ся в школі.

Динаміка — про сили, що викликають рух.

Дипломатика — про старі документи, акти і рукописи.

Дипломатія — про форму і спосіб зносин між державами.

Дієтика — про гігієнічне відживлюванє.

Діоптрика — про заломлюванє сьвітла.

Діагностика — про розпізнаванє недуг.

Доґматика про правди віри.

Драматургія — приписи як, як писати і представляти драми.

Е

Евдаїмонїзм — про щастє.

Екзегетика — поясненє сѣв. письма
Економія — суспільне господарст-
во; політична економія — наука про
головні підстави суспільної господар-
ности.

Електрика — про електричність.

Електродинаміка — про елек-
тричні сили.

Електростатика — про електрич-
ну рівновагу.

Електротехніка — про практич-
не пристосованє електричних сил.

Електрохемія — про хемічне ді-
ланє гальванічного тока.

Ембріологія — про розвій жи-
вотини з яйця.

Ентерологія — про внутроннос-
ти.

Ентомологія — про комах.

Епіграфія — про написи.

Епістольографія — штука писа-
ти листи.

Естетике — про красу і про шту-
ку.

Есхатологія — про остатні річи

(смерть страшний суд і позагробове житє).

Етика — про обичайність, про те що годить ся робити. а що ні.

Етимологія — про походженє слів та про творенє мов.

Етіологія — про причини недуг в лічниці.

Етнографія — опис життя-буття всїяких народів.

Етнологія — про походженє і розвій народів.

З

Зоогенія — про повстанє звірят.

Зоографія — описувнє звірів.

Зоологія про звірята.

Зоонозологія — про недуги звірят.

Зоономія — про права житевих прояв у звірят.

Зоохемія — про хемічні процеси, які відбувають ся у звіриннім світі.

І

Ідеографія — виражуваня іадокомремими знаками (в китайськїм письмі).

Ідеологія — про ідеї сьвітогляд.

Іконографія — про старинні образи і статуї.

Історіографія — історичні жерела, загал усіх, що писали про, істориків.

Історіозофія — про закони, що кермують історичними подїями, філософія історії.

Історія — про минувшину.

Іхтіографія — опис риб.

Іхтіологія — про риби.

К

Казуїстика — про питання, що входять в обсяг сумління; збірка рішень, що дотикають всїляких обставин життя.

Калїграфія — штука гарно писати.

Кальорика — про тепло.

Кальотехніка — штука удержувати краєу тіла.

Каноніка — про відносини між то-
нами.

Картографія — про рисованє і
виконуване мап.

Катехеза — наука християнської
віри.

Катехетика — наука про те, як
учити релігії.

Кінематика кінетика — про рух.

Кліматологія — про підсонє.

Колєктивізм — про вірність і
спільність людських прав і маєтків.

Комунізм — наука, що голосить
зрівнанє усіх станів і спільне ужива-
нє власности.

Косметика — про красу людського
тіла.

Космогонія — про повстанє сві-
та.

Космольогія — про світ.

Космофізика — про права все-
світна.

Краніологія. — про людський
череп.

К р а н і о м т р і я . — помірка людського черепа.

К р и м і н а л і с т и к а — про карний закон, карні справи.

К р и с т а л ь о г р а ф і я — про кристали.

Л

Л е к с і к о л о г і я — про походження і значіння слів.

Л і н г в і с т и к а — про мови, порівняльне язикознавство.

Л і т е р а т у р а — письменство; наука про те, що написано в якій мові.

Л і т у р г і к а — про церковні обряди.

Л я р і н г о л о г і я — про недуги гортанки і віддихових проводів.

Л о г і к а — про форми думання.

М

М а г і я — про чари.

М а к р о б і о т и к а — про те, що треба, щоби довго жити.

М а т е м а т и к а — про числа, ділитися на алгебру і геометрию.

М е д и ц и н а — наука як лічити.

Металюграфія — опис металів
Метампсихоґа — про вандрівку душ (по смерті).

Метафізика — частина філософії, що займає ся надприродними речами.

Меторолюґія — про явища у воздуху (дощ та погоду).

Методика — про методи.

Метрика про розмір складів або звуків.

Метролюґія — про міри і ваги.

Механіка — про рівновагу та рух тіл; про машини.

Мінеральоґія — про мінерали.

Міоґрафія — опис мязів.

Міолюґія — про мязи.

Містика — про надприродні річи.

Мітолюґія — про народні вірування в надприродні сили; збірка народних переказів і вірувань про старинних богів і героїв.

Мнемоніка — про память.

Мораль — про добрі обичаї і (приличне) поведенє.

Морфологія — про будову і уклад рослин і звірят; в граматиці частина про будову слів та їх відміни

Н

Навігація, навтика — про плавбу кораблями.

Натуральна історія — історія

Національна економія — народня господарність.

Неврологія — про нерви.

Невропатологія — про зміни нервових тканик підчас нервових недуг.

Нумізматика — наука і опис старинних грошей і відзнак.

О

Обстетрика — про поміч при полозі.

Одонтологія — про зуби.

Океаноґафія — про океани.

Окулістика — про недуги очий.

Окультизм — про тайні сили природи, ятих не можна пояснити річе-

вимм причинами (гіпнотизм).

Онтогенія — про розвій одиниці.

Онтольоґія — про призначенє чоловіка.

Оольоґія — про яйця.

Оптика — про сьвітло.

Оріктоґнозія — про мінерали.

Оріктографія — описуване мінералів.

Орнітольоґія — про птахи.

Орогідрографія — про гірські води.

Ороґнозія, орольоґія — про гори.

Орографія — описуване гір.

Орєметрия — про поміри землі.

Ортографія — наука як писати без похибок: правопись.

Ортольоґія — правельне говорити.

Ортнедія — ліченє неправельностей тіла (у калік).

Остеогенія — про те, як творять ся кости.

Остеографія — описуванє костий.

Остеольоґія — про кости (чоловіка).

Отографія — опис уха.

Отольогія — про ухо.

Офталмольогія — про око.

П

Пайдольогія — про діти.

Палеографія — про відчитуванє і розпізнанє старинних рукописий і написів.

Палеонтольогія — про ества, які жили в дуже давних часах і доховали ся лише в скаменїлостях.

Палеетнольогія, палетнольогія — про походженє і старовину людського роду і його племен.

Пантеїзм — наука, що цілий сьвіт замешкалий божествами, або що Бог і сьвіт, то одно і те саме.

Пасторальна теольогія.

— про те, як треба бути сьвященником.

Патольогія — про недуги.

Патристика патрольогія — про житє, науки та твори церковних отців.

Педагогіка, педагогія — про те, як виховувати молодіж.

Педіятрія — про ліченє диточих недуг.

Перспектива — про рисованє образів так, щоб вони вірно вірно віддавали кожду річ.

Петрографія — про скаменїлости, скелї.

Пірольогія — про огонь.

Піротехніка — штука робленя штучних огнів.

Плютонїзм — про те, що скали витворили ся при помочи огня.

Плянїметрія — частина геометрії, що займає ся лїніями і плоскими фігурами.

Пластика — штука вироблюваня предметів з м'якого або твердого матеріалу (з глини, металю), різьба.

Пневматика — про рухи возу́ха (газів).

Поетика — про поезію.

Полїтика — про державу.

Помольогія — про овочеві дерева

Предестінація — про те, що кожному вже з гори призначена сутьба.

Преформація — про те, що тіло живим творить ся вже в зародку.

Проїностика — штука відгадувати наперед.

Прозодія — про довгі і короткі склади при віршованю.

Пропедивтика — приготовляюча наука, усе що потрібне до виученя якоїсь штуки.

Психіятрія — про умові забуреня.

Психольогія — про душу.

Р

Реторика — наука красномова.

Ритміка — о розмірі віршів.

С

Сейсмологія — про землетрясеня.

Селенографія — опис місяця.

Семазіологія — про значінє слів.

Семіологія, семіотика — про

познаки недуги.

Символіка — про символи.

Синтакса — про склад і порядок слів в реченю, складня.

Сіфіллідогія — про сіфіліс (за-разливу полову недугу).

Слейд — наука зручності рукчерез уживаня всіляких ремісничих знарядів.

Соматольогія — про людське тіло.

Соціольольогія — про підставу уклад і розвій громадського (суспільного) життя.

Соціялізм — про такий лад на світі, коли усі будуть рівні і мати муть однакові права.

Спекулятивна філософія — філософічний напрям, що доходить до пізнання при помочи розумованя.

Спрматольогія — про зародки.

Спиритизм про духів; викликування духів,

Спиритуалізм — філософічний напрям, що вчить про духовну істо-

ту Бога; віра в духів.

Сплянхольогія — про внутренности.

Статика — про рівновагу тіл.

Статистика — про державу; обчислюванє людности (по народности, віроісповіданю).

Стереографія — рисованє на одній площі.

Стереометрія — про обчислюванє обѣму та поверхні тіл.

Стехіометрія — про відношенє скількості і ваги, в яких лучать ся з собою тіла хемічно.

Стилїстика — про правильний уклад гадок на письмі; наука про стиль

Стратегія про военну штуку.

Стратиграфія — про уверетвованє землі.

Сферика — про кулю.

Сфрагістика — про старі печатки і відзнаки.

Т

Тавматольогія — про чуда.

Танатологія — про смерть.

Тектоніка — наука будівництва; наука про будову земської кори; штука вирізувати з дерева, з каменя і т. д.

Телѣологія — про остатню ціль чоловіка і сьвіта; про доцільність існування сьвіта.

Теогонія — про повстанє богів.

Теогонія -- про повстанє богів.

Тератологія — про дивні вироди

Термомастика — наука, що займає ся дослідями над станом тепла.

Техніка — про всілякі вироби будови і промисли (інжінерію, буївництво, будову машин, поправу ґрунтів).

Техноло́гія — про перероблюванє сирих матеріалів і про промислові машини та знаряди.

Типографія — друкарська штука.

Типоло́гія — про типи.

Токсиголо́гія — про отруї.

Топі́ка — про те, як по собі сліднують поодинокі слова.

Триго́нометрія — про звязь між боками а кутами трикутника.

У

Ультрамонтаїзм про необмежену власть папи.

Уранографія — про небо.

Уранометрія — поміри неба.

Урольоґія — про моч.

Ф

Фармакогнозія — про матерії, з яких робить ся ліки.

Фармакольоґія — про ліки і про їх силу та діланє.

Фамация — про робленє ліків.

Фізика — про сили природи.

Фізіогноміка, Фізіоніка — про те, як вгадувати з лиця характер і вдачу чоловіка.

Фізіографія — опис природи (краю).

Фізіольоґія — про внутрішні чинности людского або звіринного тіла.

Фільогенія — про походженє роду.

Фільольоґія — про мови й літе-

ратури взагалі.

Філософія — про причини, цілі та закони людського життя і природи.

Фітографія — описуване рослин.

Фолькльор, фольклористика — народна устна словесність (пісні, оповідання); наука про народну словесність.

Фонетика — (вграматиці) наука про звуки; спосіб писати слова так, як вимовляються.

Форономія — про рухи.

Фотографія — відтворюванє вірних образів при помочи сьвітла.

Френологія — про те, як з вигляду відгадувати вдачу людини.

Х

Халькографія — різбленє ла міді.

Хемія — про склад усіх тіл, про їх сполуки та розділюванє.

Хіромантія — вороженє з руки.

Хірургія — про лікарські операції

Хоревтика про танці.

Хореографія — штука укладати таньці.

Хорографія — опис краю.

Хроматика — про краски, сьвітла та тіни.

Хромолітографія — відбиванє красками на кам'яній плиті.

Хронографія — опис подій.

Хронологія — про рахованє часу.

ЧИТАЙТЕ! НОВІ

НАЙГАРНІЙШІ КНИЖОЧКИ:

- КАЗКИ БРАТІВ ГРІММІВ 25 пен.
- ГОРБОКОНИК. Дуже цікава казка про дурного Івана як він оженив ся з донскою місяця і зістав царем . . . 30 пен.
- НЕ ЛЮБО - ЧЕ СЛУХАЙ, БРЕХАТЬ НЕ МІШАЙ. Як хоче розвеселити свою душу і насміятись доволі то купіть собі сю книжочку. — Ціна 20 пен.
- ДВА БРАТИ. 15 пен.
- КАЗКА ПРО ІВАНА ЦАРЕВИЧА, СІРОГО ВОВКА ТА ЖАР-ПТИЦЮ. . . . 15 пен.
- ЧОРНОМОРЦІ В НЕВОЛИ 30 пен.
- ЗЬВІРЯЧА ПОЛІТИКА. Байка. . . . 05 пен.
- ОХ. Дуже гарна казка. 10 пен.

**Сї книжки мож набути у всіх
книгарнях в Канаді і в Америці.**

Замовлення разом з грішми шліть на адресу:

„PROSVITA”

207 York Street

Toronto, Ont.